

DOROMB

Közköltészeti tanulmányok 4.

Szerkesztő
CSÖRSZ RUMEN ISTVÁN

reciti
Budapest • 2015

Készült az OTKA 104758. sz. pályázat támogatásával
az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetében

Könyvünk a Creative Commons
Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább! 2.5 Magyarország Licenc
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/hu/>)
feltételei szerint szabadon másolható, idézhető, sokszorosítható.
A köteteink honlapunkról letölthetők. Éljen jogaival!

ISSN 2063-8175

Kiadja a *reciti*, az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetének
recenziós portálja • www.reciti.hu
Borítóterv, tördelés, korrektúra: Szilágyi N. Zsuzsa
Nyomda és kötetészet: Kódex Könyvgyártó Kft.

Sebestyén Gábor és a közköltészet

(Sebestyén Gábor pályaképe)

Sebestyén Gábor (1794–1864) kedvelte a nótákat. Publikus irodalmi pályájának talán legmaradandóbb része Ruzitska Ignác kottáinak kiadása. E tanulmányban azonban éppen ezzel a kérdéssel fogunk viszonylag keveset foglalkozni, s Sebestyén kéziratok formáiban fennmaradt verseivel többet. Sebestyén ugyanis virtigli grafomán volt, akinek költői munkásságában, mint valami olla potridában ott kavargott a XIX. század első felének szinte összes költői iránya – így a közköltészet is.

Ki volt Sebestyén Gábor?

Életútja viszonylag pontosan összerakható, mivel a) ő maga is megírta életének folyását, s ez kéziratban fennmaradt;¹ b) elképesztő mennyiségű kéziratok anyag áll rendelkezésre tőle az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában;² c) Eötvös Károly írt egy cikksorozatot életéről, amihez a szerző – Sebestyén édesanyjának rokona lévén – a család tagjaitól, tehát első kézből gyűjtött ma is hitelesnek tekinthető információkat. (Eötvös valójában Kocsi Sebestyén Istvánról kezdte el írni cikksorozatát, mely utóbb Sebestyén Gábor életének ismertetésébe torkollott.)³

Sebestyén Gábor 1794. február 14-én született Debrecenben. Édesapja, Kocsi Sebestyén István (1776–1841) éppen ekkoriban volt a debreceni református

* A szerző az ELTE BTK Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézetének adjunktusa. A tanulmány írásakor az MTA Bolyai János Kutatói Ösztöndíjában részesült.

1 [SEBESTYÉN Gábor *Naplói*], Az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattára (a továbbiakban: OSZK Kt), Quart. Hung. 1549, I, 1r–11r.

2 Ezek nagy részét hivatkozni fogjuk, ám közel sem az összest.

3 I: EÖTVÖS Károly, *Kocsi Sebestyén István*, Pesti Hirlap, [I:] 1907. júl. 31., 1–3; [II:] 1907. aug. 1., 1–3; [III:] 1907. aug. 2., 1–3; [IV:] 1907. aug. 3., 3–6; [V:] 1907. aug. 7., 3–6; [VI:] 1907. aug. 10., 3–5; [VII:] 1907. aug. 14., 2–5; [VIII:] 1907. aug. 15., 4–6; [IX:] 1907. aug. 17., 3–6; [X:] 1907. aug. 22., 1–3; [XI:] 1907. aug. 23., 3–6; [XII:] 1907. aug. 24., 3–5; [XIII:] 1907. aug. 29., 3–5; [XIV:] 1907. aug. 30., 3–6; [XV:] 1907. szept. 3., 1–4; [XVI:] 1907. szept. 6., 3–6; [XVII:] 1907. szept. 11., 3–6. A továbbiakban a szerző nevével és a cikk sorszámaival hivatkozom e sorozatra.

kollégiumban az exegesis, a zsidó nyelv és történelem professzora. Az apa idáig vezető karrierje is körülbelül rekonstruálható: a Veszprém megyéből származó férfi 1776 körül a debreceni kollégiumban, 1780 körül Kecskeméten tanult, majd 1784-ben Kunszentmiklóson lett rektor, 1787-ben külföldi tanulmányutat tett, a Frankfurt am Oder-beli Viadrina Egyetemen tanult, hazatérve előbb Monoron segédlelkész, majd 1792 és 1803 között debreceni professzor volt. Meglepő módon csak 1797-ben nyert papi képesítést Debrecenben. További pályája azért is lényeges, mert fia, Gábor követte apját újabb állomáshelyeire. 1803-ban hajdúböszörményi, majd 1806-ban hajdúszoboszlói pap lett, 1808-ban már Kecskeméten teljesít szolgálatot, majd 1814-től egy évig ismét Monoron van. 1815-től haláláig, 1841. január 25-ig a pápai református kollégiumban a teológia tanára. Feleségéről, Kis Zsuzsannáról nevével kívül nincs további adatunk. Az apa igazi polihisztor volt, a latin, héber, görög, arab, szír, káldus, kopt nyelvek ismerője és szakértője, aki – legalábbis Eötvös szerint – latin nyelven írt egy kopt nyelvtant is.⁴ Annyi mindenesetre biztos, hogy az apa szorosra és pályája során egyre szorosabbra fűzte viszonyát a református egyházközösségével. Jelzi ezt az is, hogy Gábor fiának keresztszülei között találjuk Hunyadi Ferencet, a Tiszántúli Egyházkerület püspökét.⁵

Az apa karrierjének vázlatos ismertetésére azért volt szükség, mert előképe ez annak a mobilitásnak, melyet aztán fia is örökölt. (Bár nyilván nem lényegtelen körülmény az, hogy az apától kapcsolati hálót is örökölhett e mozgékony-sághoz, nem csak mintát.) Gábor elemi iskoláit Debrecenben kezdte, majd apját követte Hajdúböszörménybe 1803-ban. Innen az 1805/6-os tanévre tért vissza a református kollégiumba, ahol csak egy évet töltött. 1806-tól 1808-ig Hajdúszoboszlón él szüleivel, apja tanítja, illetve itt járja a rhetorica classist, majd Kecskemétre kötözésük után nyílik módja magasabb szintű iskolába iratkozson. Itt járta poetica classist, tanára Császári Lósy Pál volt. 1809-ben már senior, s 1810 végén a pozsonyi evangélikus líceumban folytatja tanulmányait (mint rhetor és primanus). Itt a Pozsonyi Magyar Társaság elnöke is rövid ideig. Ezt az időszakot már gazdagon dokumentálják versei is: Gábor ekkortól kezdve egészen élete végéig elképesztő lendülettel ontotta a költeményeket. 1813-ban tért vissza a Debreceni Kollégiumba, ahol főként teológiai tanulmányokat folytatott (ekkor már tanításból tartja el magát). Mindez azt jelenti, hogy jogi és teológiai képzésben is részesült. 1815-ben rövid ideig házitanító Csokalyon (ma: Ciocăia, Románia) Fényes Antal fiainál, Józsefnél, Dánielnél és Eleknél (a későbbi statisz-

4 Eötvös I, 2.

5 A másik keresztszülő Gál András, a kollégium tehetséges alumnausa, aki nem sokkal ezután már Jénában tanult tovább. Lásd SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái*, IV, Bp., Hornyánszky Viktor, 1896, 1430–1433; Uő, *Magyar írók élete és munkái*, III, Bp., Hornyánszky Viktor, 1894, 938–939.

tikusnál), majd ismét Debrecenbe tér vissza (a debreceni kerületi tábla jurátusa lesz), onnan 1816-ban Pestre megy Királyi Táblához joggyakorlatra (egy évig még Fényes két idősebb fia is mellette van tanítványként), majd 1819. december 16-án tesz ügyvédi vizsgát.

Időközben napvilágot látnak irodalmi próbálkozásai is. Versben ünnepli gróf Teleki László Somogy vármegyei adminisztrátornak septemvirré való kinevezését,⁶ megjelenik a *Tuba* című *Himfy*-utánérzése.⁷ Ügyvédi vizsgája után előbb Pápára megy ügyvédkedni, onnan pedig nem sokkal később (nem tudni, hogy pontosan mikor) Veszprémbe költözik, ahol élete végéig lakást tart fenn. E költözések után még egy ideig kitartott irodalmi lendülete, folyóiratokban is jönnek le versei (ezeket a *Függelékben* soroltuk fel), s további írásai történeti, nyelvészeti, zenetörténeti és egyháztörténeti témákban. 1822-ben két érzékenyjátéka jelenik meg,⁸ melynek kivételesen valami visszhangja is ismert: Takáts Éva írt róla vitriolos kritikát a Tudományos Gyűjteménybe.⁹ Figyelemre méltó közköltészeti érdeklődése: *Magyar Nóták Veszprém Vármegyéből* címmel 1823 és 1832 között tizenöt füzetet adott ki.¹⁰ Több ízben elkezdte sajtó alá rendezni verseit,¹¹ ám gyűjteményes kötete végül nem jelent meg. Ám Sebestyén nemcsak a humán területeken jeleskedett. Pesti tartózkodása alatt bejárta az egyetem

- 6 [SEBESTYÉN GÁBOR,] *Öröm-ének, melly nagy méltóságú gróf Széki Teleki László ő méltóságának a' tszásári királyi apostoli felség kamarássának, a' helvétziai vallás tételt tartók' Dunamellyéki Superintendentiájok' világi fő curátorának, tekintetes Somogy vármegye fő ispányi administratorának 's a' t. a' felséges septemvirális tábla tagjává való ki nevezetése alkalmatosságával szerzetetett, Rév-Komárom: Özvegy Weinmüller Klára, 1819. – Megtalálható: Országos Széchényi Könyvtár, Plakát- és Kisnyomtatványtár (a továbbiakban: OSZK Any), 1819 4° (2 példány).*
- 7 *Tuba*_[1] *Az égő és oktató szerelem két részben* SEBESTYÉN GÁBOR által, Budán, a' K. Magyar Universitas' Betűivel, 1819. – Megtalálható: OSZK 192.969 Majdnem teljes kézírata: OSZK Kt, Oct. Hung. 931.
- 8 SEBESTYÉN GÁBOR' *Eredeti víg és érzékeny játéka: 1. Asszonyi Praktika: 2. Katzki Pál, vagy A' meg találtt arany gyűrű, Pest, Trattner János Tamás, 1822. OSZK 192.833.*
- 9 TAKÁTS ÉVA, *Sebestyén Gábor' eredeti víg és érzékeny játéka*, TudGyűjt, 1822/X, 110–113. Utóbb – nyilván nem függetlenül e kritikától – Sebestyén a női nem hivatásáról szóló vitába bonyolódott Takáts Évával. A hozzászólások: SEBESTYÉN GÁBOR, *Menyből jött kirekesztő privilegium*, TudGyűjt, 1826/II, 124–126; *Észrevételek, S. G. menyből jött kirekesztő Privelegiumára*, TudGyűjt, 1826/VI, 104–108; SZONTÁGH Gusztáv, KISS Károly, *Bajnoki Hartz, Takáts Éva asszony ügyében az Asszonyi nem érdemei 's Jussaiért*, TudGyűjt, 1826/VIII, 72–104; TAKÁTS ÉVA, *Barátnémhoz írt második Levelem ismét Nemünk' ügyében*, TudGyűjt, 1826/IX, 73–96.
- 10 Kritikai igényű kiadása: *Magyar nóták Veszprém Vármegyéből, melyek fortepianóra alkalmaztattak Ruzitska Ignázt által: 136 verbunkos tánc 15 füzetben, a Veszprémvármegyei Zenetársaság kiadásában 1823–1832 között*, szerk., kísérőtanulmány RAKOS Miklós, Bp., a szerző kiadása, 1994.
- 11 Ilyen gyűjteménye például: *Töredék versek mellyekkel életének némely üres óráit játszotta el* S. G., OSZK Kt, Quart. Hung. 1468. Lásd EÖTVÖS XI, 4.

szám- és csillagászatóráira, s a jogtörténet megszállott tanulmányozásába fogott. Írt tanulmányt Newtonról (ma már nem ismert)¹² és egy csillagászati tankönyvet is (ez talán megjelent).¹³ Más, elsősorban történeti, verstani és zenei témákról is közölt cikkeket.¹⁴

Hivatali és egyházi karrierje Veszprémben is felfelé ívelt. 1827. június 20-án a dunai református egyházkerületben tanácsbíró (superintendentalis assessor), november 21-én Veszprém vármegyei aljegyző, ugyanakkor táblabíró. Nem sokkal később Győr, Fejér és Vecseszék táblabírója is lett. 1834-ben presbiter, Veszprém vármegyei tiszti főügyviselő, 1840-ben superintendenciális könyv- vizsgáló és vármegyei főjegyző. Az 1843/44-es, majd 1847/48-as diétán Veszprém vármegye követe.¹⁵ Eötvös Károly szerint Deák Ferenc és Palóczy László barátja.¹⁶ Országgyűlési beszédei kéziratos hagyatékában fekszenek.¹⁷ Annyi bizonyos, hogy a '48-as forradalom és annak következményei megrettentették a Királyi Tábla akkori hivatalnokát. Sebestyén május 15-én kéri Deák Ferenctől felmentését, aki feltehetően meg is adta azt.¹⁸ Ekkor visszavonult, s amíg zajlott

- 12 Lásd Eötvös XI, 3. Persze meglehet, Eötvös csak Sebestyén Juranits György Newton-könyvéről írott hosszas recenzióját nézte tanulmányának. Vö. SEBESTYÉN GÁBOR, *Praecipuum atque fundamentalem in Neutoniana motuum Planetariorum theoria errorem pluribus demonstrat argumentis Georgius Jurnatis*, TudGyűjt, 1822/IX, 97–114. Kézirata: OSZK Kt, Quart. Hung. 12/XIII.
- 13 Petrik bibliográfiája tud egy ilyen kötetéről: *A nap országa, melyet Mélt. Szilasi és Pilisi Szilassy József urnak SEBESTYÉN GÁBOR ajánl*, Pest, 1820. Elérhetőséget már ő sem ad: *Magyarország bibliographiája 1712–1860: Könyvészeti kimutatása a Magyarországon s hazánkra vonatkozólag külföldön megjelent nyomtatványoknak*, III, összeáll. PETRIK Géza, bev. SZILÁGYI Sándor, Bp., Dobrowsky Ágost, 1891, 359. A csillagászati tankönyv kézirata: *A' Nap országa kulta: A' tanuló ifiúság számára készítette Sebestyén Gábor*, OSZK Kt, Quart. Hung. 1467.
- 14 Később említett cikkein kívül még a következő, névvel megjelent írásait ismerjük 1848 előttről: *Péter Magyar Királynak származása 's rokonsága felől*, TudGyűjt, 1820/II, 40–47; *A' Római Számok*, TudGyűjt, 1820/IV, 76–80; *A' Magyarok', Vezeték' Nevei*, TudGyűjt, 1820/XII, 87–99; *A' Magyar Nyelvnek, a' mértékes Versekre, minden más Nyelvek felett való alkalmas volta*, TudGyűjt, 1822/V, 50–58; *Veszprém Vármegyei muzsikai Intézet*, TudGyűjt, 1825/III, 76–87; *Csermák' emléke*, Felső Magyar-Országai Minerva, 1829, Második kötet, Negyedik Füzet, 289–290; *Figyelmeztetés [Luther levele Dévay Mátyáshoz 1544.]*, Hirnök, 1841. december 6., [8].
- 15 Közpályájához lásd PÁLMÁNY Béla, *A reformkori magyar országgyűlések történeti almanachja 1825–1848*, Bp., Argumentum–Országgyűlés Hivatala, 2011, I, 1140–1141.
- 16 Eötvös XIV. Szinnyei is tud hosszas levelezéséről Palóczyval. Szerinte van olyan levele, mely hús ízre terjed. Azt sajnos nem mondja meg, hogy hol vannak ezek. SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái*, XII, Bp., Hornyánszky Viktor, 1908 (a továbbiakban: SZINNYEI XII), 815. Palóczyról lásd PÁLMÁNY, *i. m.*, I, 1068–1069.
- 17 Lásd Sebestyén Gábor *vegyes iratai*, OSZK Kt, Fol. Hung. 1138. passim.; *Sebestyén Gábor veszprémmegyei követ beszédei 1843–1848*, OSZK Kt, Fol. Hung. 1139.
- 18 „1848^{ki} Május 15kén Pesten Deák Ferencz Igazságügyi Minisztert arra kértem, hogy miután én ily zavaros időben, a' jelen conjuncturák közt, és családom iránti tekintetből, hivatalt

körülötte a szabadságharc, Sebestyén megírta a szakáll kultúrtörténetét. Ez az egészen különös történeti munka, melyről amikor először kezembe akadt, azt hittem, hogy valamiféle paródia lehet csak, hosszasan értekezik a különböző szakállviseletek történetéről, a szakállak tipológiáját adja, s nem utolsó sorban a szakállviselés nemzeti vonatkozásait taglalja.¹⁹

Későbbi karrierjéről már kevesebbet lehet tudni (no meg távolodván vizsgált korszakunktól, én sem ástam mélyre a témában). Eötvös Károly sem mond sokkal többet, mint amit Szinnyei József közöl: „1850-ben a soproni főtörvényszék ülnöke lett, 1855-ben az ottani úrbéri főtörvényszékhez helyezték át. 1862-ben nyugalomba vonult és olvasmányainak élt.”²⁰ A mi szempontunkból még anynyi fontos ebből, hogy a nyilvánosság előtt három területen tűnt fel. Egyfelől a különböző versjátékok, különösen az anagramma megszállott művészeként. Bartakovics Béla egri érsek nevéből 5068 anagrammát gyártott (szerencsére jó hosszú neve volt az egyházi méltóságnak),²¹ Simon Vince csornai prépost nevéből 101-et (azért ez rövidebb név volt latinul is),²² 1858. december 19-én Rudolf trónörökösöt ajándékozta meg nevének betűiből készült anagrammákkal (ennek kapcsán még az uralkodó, Ferenc József is fogadta 1859. január 3-án), sőt ehhez még egy latin nyelvű tankönyvet is összeütt az anagrammaírás fontosabb szabályairól.²³ Másfelől Sebestyén csatlakozott korának adomák iránít érdeklődéséhez: részint ő maga is írt adomákat, részint róla terjedtek el adomák.²⁴

vállalni nem akarok; tehát ha a' Cancellariától átvett írományok közt az én Királyi Táblára proponáltatásom is elő kerüend. Folyamodásomra írja reá, hogy az én saját kérelmemre az énnekem vissza adatik: és ezt Deák Feri barátom megis ígérte. Másnap egy levelet irtam neki hogy ezt valami dacznak avagy szolgálni nem akarásnak ne vegye. Majd utóbb ha csend és rend lesz 's compromissió nélkül meg lehet parancsoljon a' Ministerium bármikor velem.” [SEBESTYÉN GÁBOR *naplója*], OSZK Kt, Quart. Hung. 1549, I, 6v.

19 *Pogonologia, vagy is értekezés a' szakállról, leginkább történeti tekintetben, classicus szempontból.* Irta SEBESTYÉN GÁBOR, OSZK Kt, Quart. Hung. 1549, II. kötet.

20 SZINNYEI XII, 815.

21 Kéziratát lásd [SEBESTYÉN GÁBOR,] *Anagrammák*, OSZK Kt, Fol. Hung. 1137.

22 *Victoria Vincentem Vincens, honoribus reverendissimi ac amplissimi domini Vincentii Simon S. candidi ac exempti Ordinis Praemonstratensis canonicorum regularium praelati [...]* I^a *Calendarum Januarii 1861. occasione solennis installationis, in tesseram amicitiae anagrammaticae evicta* per Gabrielem SEBESTYÉN, Sopronii, Typis Caroli Romwalter, OSZK 406.296/19.

23 *Genethliekon, seu Anagrammata Virgiliana, ad honorem serenissimi caesareo-regii coronae principis, Rudolphi Francisci Caroli Josephi in castello caesareo Laxenburg Austriae, die XXI. mensis Augusti, anno MDCCCLVIII, fausto numine nati, ex unico Virgilii versu, ad haec solemnia adplicito, juxta auctorem classicum, stylo classico, in sexaginta rhythmicae sonantibus dicis, diebus nativitatem statim sequentibus, constructa, illustrata, dicata,* per Gabriel SEBESTYÉN, *ad inclytam tabulam caesareo-regiam judiciariam superiorem* – Sopronii, in. Hungaria – cojudicem, et in urbarialibus referentem. Sopronii 1858. Typis Caroli Romwalter. OSZK 256.638.

24 Lásd ASZALAY József, *Szellemi röppentyűk, történelmi s humoristikai szinezettel*, Pest, Ráth Mór, 1859, 270–290; ill. a Vasárnapi Ujság visszaemlékezését személyére: *Sebestyén Gábor*

Nem ejtettünk szót családjáról. 1825. május 15-én vette feleségül Szőke Juditot (1805–?), Szőke László birtokos és Péter Krisztina lányát,²⁵ akitől négy gyermeke született: Károly (1827–1831), Pál (1828–1891),²⁶ Antal (1830–1864 és 1907 között) és Károly (1832–1864 és 1907 között). Sebestyén Gábor 1864. április 4-én halt meg pesti otthonában. Felesége, három gyermeke és hat unokája gyászolta.²⁷

(Sebestyén Gábor költészetének rétegei)

1854-ben történt meg Sebestyén Gáborral, hogy egyik éjszaka nem tudott aludni. Felkelt hát, s írt egy egész kötetnyi költeményt.²⁸ 1810. december 20-a és 1813. február 25. között 128 nyolcadrét lapot sűrűn írt tele költeményekkel.²⁹ Egy negyedrét gyűjteménybe az 1820-as évek elejétől kezdve 1864-ig időrendben 255 költeményt írt be,³⁰ ám ez a mennyiség még csak meg sem közelíti verseinek sejthető mennyiségét.³¹ Ezek az esetek is jelzik, hogy nem éppen terméketlen szerzővel állunk szemben. A kéziratok viszonylagos rendezetlenségének (olykor

(1794–1864), Vasárnapi Ujság, 1864. ápr. 10., 137–138. Megjegyzem, Aszalay családi vonalon is kapcsolatban állt Sebestyénnel, aki bátyjának, Aszalay Lászlónak 1861-es egri kanonoki beiktatására verset is megjelentetett: *Alagya, melyet főtisztelendő és nagyságos szendrői Aszalay László, mizsei prépost, esperes és szentistváni volt plébános urnak mint felséges urunk által, az egri főmegyében legkegyelmesebben kinevezett kanonoknak 1862-dik évi január XXI. történt ünnepélyes beiktatása alkalmára, évszámokat jelentő versekben, készített SEBESTYÉN Gábor, Eger, nyomtatott az Érseki Lyceumi Könyvnyomdában, 1862; OSZK 217.231; Kny. D296.*

25 Egy bizonyos Kováts Pál adta össze őket. Beszédét közli: KOVÁTS Pál, *Hol van ma-is a' Paraditsom e' földön?* (közli szükséges változtatások mellett EDVI ILLÉS Pál), Felső Magyar-Országai Minerva, 1830, Negyedik kötet, Tizedik Füzet, 69–73.

26 Életéről lásd PÁLMÁNY, *i. m.*, II, 2071–2072.

27 Lásd *Gyász hírek*, Fővárosi Lapok, 1864. ápr. 7., 349; *Gyászjelentés*, Sürgöny, 1864. ápr. 6., [2].

28 *Álmatlan könyv, vagy is, Sebestyén Gábornak némely álmatlan hosszú Éjtszakákon Éjjelenként való álmos időöltései*, Sopronban, 1854, OSZK Kt, Oct. Hung. 1947.

29 *Elegyes mulatság, mellyet üres óráiban írogatott és a készített Posonyan, Sebestyén Gábor. ad anno 1810 die 20 December*, OSZK Kt, Oct. Hung. 543. (A címben szereplő dátum természetesen a versek írásának-leírásának kezdő dátumát jelöli.)

30 *Töredék versek mellyekkel életének némely üres óráit játszotta el S. G.*, OSZK Kt, Quart. Hung. 1468.

31 Lásd még a következő kéziratok köteteket: *Sebestyén Gábor vegyes tárgyú költeményei – 's Csermák Antal élete*, OSZK Kt, Quart. Hung. 888; *Összegyűjtött versek. (Sebestyén Gábor hagyatékából.)*, OSZK Kt, Quart. Hung. 1460; *Sebestyén Gábor vegyes költeményei 1826.*, OSZK Kt, Oct. Hung. 223; *K. Sebestyén Gábor hagyatékából. Halotti versek, névnapi köszöntők, közmondások, verstani töredékek stb.*, OSZK Kt, Oct. Hung. 540; *Házassági gondolatok. mellyeket farsangi ajándékkül Vetsey Károly Barátjának ajánlott Sebestyén Gábor mk Pápán 1821.*, OSZK Kt, Oct. Hung. 542; *Holmi Más Versek Könyvekből ki szedegetet Versezetek És Halotti Bútszatók*, OSZK Kt, Oct. Hung. 545.

az sem világos, hogy Sebestyén versét vagy másét olvassuk)³² és a versek nagy számának is köszönhető, hogy nem könnyű Sebestyén életművében rendet vágni. A legfontosabb gyűjteményes kéziratok betűrendben:

Elegybelegy. az az némelly vers szerzők' versei, OSZK Kt, Oct. Hung. 696.

Elegyes múltság, mellyet üres óráiban irogatott és a készített Posonyan, Sebestyén Gábor. ad anno 1810 die 20 December, OSZK Kt, Oct. Hung. 543.

Holmi Más Versek Könyvekből ki szedegetet Versezetek És Halotti Bútszatatók, OSZK Kt, Oct. Hung. 545.

K. Sebestyén Gábor hagyatékából. Halotti versek, névnapki köszöntők, közmondások, verstani töredékek stb., OSZK Kt, Oct. Hung. 540.

Összegyűjtött versek. (Sebestyén Gábor hagyatékából.), OSZK Kt, Quart. Hung. 1460.

Sebestyén Gábor vegyes költeményei 1826., OSZK Kt, Oct. Hung. 223.

Sebestyén Gábor vegyes tárgyú költeményei – 's Csermák Antal élete, OSZK Kt, Quart. Hung. 888.

Töredék versek mellyekkel életének némely üres óráit játszotta el S. G., OSZK Kt, Quart. Hung. 1468.

A továbbiakban a vizsgálódásomat ezért leszűkítem egy szűkebb időszakra, a XIX. század első két évtizedére, s csak olykor-olykor tekintek ki ebből a korszakból. Amit előljáróban érdemes még megemlíteni, az a nagyfokú verstani tudatosság, mellyel Sebestyén dolgozott. Fennmaradt iskolai tankönyve, melyből annak szerzője, Császári Lósy Pál tanította Kecskeméten.³³ Ennek külön érdekessége, hogy ez a nyomtatvány csak e forrásból tudható, s egybe van kötve Sebestyén verstani gyakorlataival, tehát látszik az is, hogy milyen feladatokat kaptak a tanulók tanáruktól.³⁴ Utóbb, 1811-ben – még diákként, de már Poszonyban – maga készített kisebb verstani kézikönyvet.³⁵

32 Sebestyén ugyanis mások verseit is gyűjtötte füzetekben. Ezekben nagy számban vannak ilyenek: *Összegyűjtött versek. (Sebestyén Gábor hagyatékából.)*, OSZK Kt, Quart. Hung. 1460; *Holmi Más Versek Könyvekből ki szedegetet Versezetek És Halotti Bútszatatók*, OSZK Kt, Oct. Hung. 545; *Elegybelegy. az az némelly vers szerzők' versei*, OSZK Kt, Oct. Hung. 696. (Ez utóbbiban kizárólag mások versei olvashatók, a korábbi kettőben sajátok is.)

33 Őt elsősorban úgy tartja számon a történetírás, mint Csokonai utódját a Csurgói Gimnáziumban. Életének legrészletesebb összegzésének is ez áll a középpontjában: HÉJAS Pál, *Császári Lózsý Pál Dr. csurgói első professor élet s jellemrajza. Sz. 1771. mh. 1823*, Csurgó, Vágó Gyula Könyvnyomdája, 1899.

34 A kiadvány leírása: *A' deák versszerzésnek esmérati és régulái*, Pest, Patzko Ferencz, 1806. Sebestyén ráírta a címlapra: „készítette és ki adta Császári Losý Pál Ketskeméti Professor”. A kéziratokkal egybekötött nyomtatvány: OSZK Kt, Oct. Hung. 549. A kötet – a szerző említése nélkül – megtalálható még: OSZK 824.868.

35 *A' magyar Vers készítésre való rövid út mutatás, mellyet készíttettem S. G. Posonyban 1811*

(a közköltészet poétája)

Sebestyén Gábor ezer szálon kötődött a közköltészethez. Egyfelől ott vannak idézett nótakiadásai, melyekben korának verbunkos dallamait gyűjtötte össze Ruzitska Ignác, Csermák Antal és Bihari János nyomán. Másutt is vannak nótalejegyzései,³⁶ megverselte a közköltészet majd minden témáját (még a disznóvágást is).³⁷ Másfelől a közköltészethez kapcsolja őt a diákköltészet világa. A fiatal Sebestyén számos költeményét idézhetnénk eddig, melyek diák mivoltának köszönhetik létezésüket (fellépés iskolai ünnepségen, tisztelgés egy-egy tanár előtt, poétikai gyakorlatok stb.),³⁸ s ezen időszakban nagy mennyiségben termelte verseit. E termelés nyilván nem független attól a közegetől, ahol Sebestyén megfordult: a debreceni kollégium, a pozsonyi és a kecskeméti líceum. Sőt, ha gondosan figyelünk, ennek poétikai hagyományai is felsejlenek: egyrészt a meszterkedő költők ekkor már diákköltészetbe süllyedtek vagy emelkedtek. Másrészt a kollégiumban oly népszerű anakreontika (Sebestyénnek egy csokorra való diákkori verse maradt fenn);³⁹ s végül Csokonai Vitéz Mihály diákköltészetbeli hatása is mérhető Sebestyén költeményein. Hogy utóbb érzékeny költőként megírta a *Lilla* egy továbbgondolását, a *Tubát*, evidenssé teszi e kapcsolatot,⁴⁰ s lírai költészetében is tömérdek Csokonai-utalásra lelhetünk. Hogy példát is mondjunk erre: *A' boros kantsó* vagy *A' pipához* című költeménye például *Szerlemdal a' tsikóbbőrös Kulatshoz* egy-egy variációja.⁴¹

die 18 Julii = K. Sebestyén Gábor hagyatékából..., i. m., 45v–49r, 53v–54r. Másik, teljesebb kézírata ugyanennek: *A' Magyar Vers szerzésre való rövid Út mutatás = Elegyes mulatság...*, i. m., 34v–47r.

36 Nótagyűjteménye: *Külömb-külömbféle vig és szomorú versek*, OSZK Kt, Oct. Hung. 476; Lásd még kottás lejegyzését itt: *K. Sebestyén Gábor hagyatékából*, i. m., 33v–35r.

37 Lásd *uo.*, 65r–63v. (A kötetet mind a két oldaláról elkezdte teleírni Sebestyén – a számozás így fordítva halad.)

38 Például Sebestyén 1812. jan. 15-én a pozsonyi evangélikus líceum diáksága nevében mondott el egy encomiastiucumot báró Jeszenák (III.) Jánosnak (?–1812 előtt), a pozsonyi evangélikus egyházkerület egykori felügyelőjének: *Szivbeli áldozat vagyis egy háládatos szívnek szavai, melyeket ama meg boldogult Nagy Méltóságú Consiliarius Urnak Jezenák János eö Nagyságának mint a' köz hasznú Convictus Fundátorának festett képe felett, az ő Hazafiúi szívének meg bizonyítására, és emlékezetére. –'s egyszersmind a' mostan élő és hasonló virtusokkal – 's ennek nagy reménységű fíjának Jeszenák János Urfinak tiszteletekre szivéből áldozott, készített, és mondott A' Posonyi Evang. Oskolákban tanuló ifjuság előtt S. G. anno 1812 die 15 Januar. = Elegyes mulatság...*, i. m., 56r–58v.

39 *Holmi Más Versek...*, i. m., passim. Másutt is vannak elszórva idesorolható költemények. Például: *A' bor ereje = Sebestyén Gábor vegyes tárgyú költeményei – 's Csermák Antal élete*, OSZK Kt, Quart. Hung. 888, 10v; *Töredék versek mellyekkel életének némely üres óráit játszotta el S. G.*, OSZK Kt, Quart. Hung. 1468, 6v.

40 Erről lásd VADERNA Gábor, *Érzékenység és dalciklus: Kisfaludy – Csokonai – Sebestyén*, *Tempevölgy*, 7(2015)/4, 60–81.

41 *A' boros kantsó = Sebestyén Gábor vegyes tárgyú költeményei*, i. m., 14r; *Töredék versek...*

Sebestyén a közköltészet poétájaként afféle inverzét hozta létre a rendi költészetnek. Sebestyén „fél-profi” rendi költőként is működött (sőt, egy korszakában még pénzt is keresett e tevékenységével),⁴² ám a fennmaradt verses anyag a rendi költészet témáinak, helyzeteinek, alkalmainak népi változatait hozták létre. Számára – akárcsak a korabeli közköltészetet művelők körében – nem vált el egymástól élesen póriás és populáris, sőt pályájának egyik legjellemzőbb sajátossága éppen az, hogy gátlástalanul kever össze különböző regisztereket.

Szisztematikus áttekintés helyett a továbbiakban inkább csak felvillanthatom egy-egy példa erejéig, hogy milyen verstípusok jelentek meg az 1810–1820-as évek környékén, s talán ezáltal sikerül érzékeltetnem azt a gazdagságot is, mellyel a közköltészet e név szerint ismert aktora űzte műzsáját (– vagy műzsája űzte őt).

1) Említsük először azokat a költeményeket, ahol tudatosan történik meg a népi regiszterek kiaknázása. Ezek részben hétköznapi helyzeteket dolgoznak fel, s humora a különböző társadalmi szokások találkozásából fakad. Ilyen például a *Bandi cigány* című vers, ahol az ügyetlen borbély és a nemesacélt nem ismerő cigány találkoznak:

Bandi Czigányt egy rozsdás vas
Bitsakkal a' Borbély Inas,
 Ki borotválni most tanul,
 Kínozza irgalmatlanul.
Kérdi Bandi kipkapodva,
„Mitsoda vas a' borotva?”
 Atzél: felel az Inas, a'
 Legjobb atzél ennek vasa.
„Nem hijjába! mond a' Czigány,
„Mert a' Semem is sikrát hány.”⁴³

Másutt a lírai megszólalás alanya lesz olyan népies figura, aki immár a városi ember számára közvetít valamilyen autentikus népi hangot. Például a *Paraszt*

i. m., 6r–6v; *A' Pipához = Elegyes mulatság...*, *i. m.*, 23v; *Sebestyén Gábor vegyes tárgyú költeményei*, *i. m.*, 9r–v; *Töredék versek...*, *i. m.*, 9r–v. (A vers megjelent: SEBESTYÉN, *A' pipához*, vö. a Függelékben.) Csokonai népszerűségéhez lásd SZILÁGYI Márton, *A költő mint társadalmi jelenség: Csokonai Vitéz Mihály pályafutásának mikrotörténeti dimenziói*, Bp., Ráció, 2014 (Ligatura), 389–422.

42 Például a Jeszenák-encomiasticumért 50 forintot kapott, mint azt évtizedekkel később pedánsan feljegyezte életrajzában: [SEBESTYÉN Gábor *naplói*], OSZK Kt, Quart. Hung. 1549, I, 2v.

43 *Bandi cigány* = *Sebestyén Gábor vegyes költeményei 1826*, *i. m.*, 5r. (Megjelent: SEBESTYÉN: *Bandi cigány*, vö. a Függelékben.)

dal című rövid vers esetén csak onnan van tudomásunk a megszólalás helyzetéről, hogy a cím erről tudósít minket. Szövege alapján ugyanis akár egy érzékeny szerelmes versike is lehetne, ám a cím ráirányítja figyelmünket a megszólalás egyszerűségének és az érzelem bonyolultságának kettősére:

Vannak olyanok, óh vannak
Kik több szeretőt tartanak.
Nékem nem kell több, egy is sok:
Ennek is mártirja vagyok.
Nints éjjelem, nints nappalom,
Nints' lelkemben nyugodalom:
Szívemben eleven szemet
Gyujt minden óra pertzenet.
Átkozott tehát az a' szív,
Ki mindenhez egy formán hív;
Mert azt is nehéz szeretni
Ki igazán meg érdemi.⁴⁴

2) Sebestyén igen gyakran írt különböző érzéki örömökről. Óriási ellentmondás feszül azon versei között, melyek a jó házasság etikáját érintik,⁴⁵ s azok között, melyek a szerelem érzékiségét jelenítik meg. Az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárának Oct. Hung. 543. szám alatti gyűjteményében például több pornográf költeményt is találni, bár ezeket csak nyomokban lehet rekonstruálni, mert utóbb valaki – feltehetően maga Sebestyén – átfirkálta a sorokat. Mindezt csak onnan lehet sejteni, hogy szótöredékek olvashatóak maradtak, illetve az egyik költeménynek utolsó négy sora fennmaradt – mivel a megsemmisítés során elfelejtett lapozni:

Kirántottam nagy erővel egyett tzuppant a' pitsa
Többet belé osztán bottját Istennyila hajjtsa
Ki ugrott a kis fitzko is talpra ugrott kardot ránt
Észannyát általüti azt a fene boszorkánt.⁴⁶

Belegondolni sem merek, hogy mi lehetett a története a teljes változatnak.

A szerelmi költészetnek természetesen ez az obszcén iránya és az érzéki szerelmi dalok között széles skálán mozog a választék. Vajon mi lehetett annak

44 *Paraszt dal* = *uo.*, 7v.

45 Ezek közül a legnagyobb szabású éppen a *Tuba*: ennek második része ugyanis arra neveli a Tuba nevű címszereplőt, hogy miként kell felkészülnie arra, hogy jó feleség legyen.

46 [*cím nélkül*] = *Elegyes mulatság...*, i. m., 23v.

a disztichonos költeménynek az utolsó – szintén kihúzott – két sora, mely így hangzik:

Hogyha madár vólnék jegyesem' vállára repülnék
És fúnnám kegyesen zengedező szavamat
Hogy ha kenet vólnék Jegyesemnek hajára terülnék
Gyenge kezével el is kenne hajára tudom
Hogy ha paputs vólnék Jegyesem lábára lopódnék
És oda gyenge keze húzna fel engemet is. [...]⁴⁷

Szembetűnő, hogy itt sincs éles határ az érzékenység és a közköltészet szerelmi dalai között. Sebestyén lazán használ közköltészeti toposztárat klasszikus versformákban, miként az érzékeny antropológia is az alanyi líra felé tereli olykor művészetét. Ugyanazon poéta, kitől akár házassági tanácsadást is idézhetnénk, ahol az önnön vágyait korlátozó ember, társadalmi célok érdekében érzelmeiről lemondó ember képe sejlik fel,⁴⁸ teljesen magától értetődőnek írja le a szerelem végtelen hatalmát:

Bünbe fogantattam születésem napja előtt még
Bünt ha tehát teszek rám haragudni ne merj
A' szerelem nem bűn; természet' jó adománya
'S nem születik mivelünk tsak ragad e' mi reánk
A' Kupidó ront meg, s szivünk' hálóba keríti
És hamar el szédít minket az a' tsapodár.
Oh de ha én vétek valamit; 's oka nem vagyok annak.
Nem vagyok én bünös, hát szabad a' szerelem.⁴⁹

Persze csak a mai olvasó érez itt ellenmondást a Sebestyéntől idézett morális érvelések között. A házasság mint társadalmi intézmény közösségi-társias szempontból fontos, de ez még nem zárja ki az individuális szerelem létezését. Amit az egyik oldalon korlátozni és féken tartani szeretnénk, az a költészet másik regiszterében elszabadulhat.

Nem véletlen, hogy az eksztatikus pillanatok mily sokaságát ragadják meg Sebestyén versei. Szerelmi dalokat ír pipájához, boros kancsójához (ezeket már idéztük). Ugyanakkor megírja a pipa általi megkísértésének és elbukásának rövid történetét is:

47 A' szeretet = *uo.*, 28r.

48 Például: *Házassági gondolatok. melyeket farsangi ajándékkül Vetsey Károly Barátjának ajánlott Sebestyén Gábor mk Pápán 1821.*, OSZK Kt, Oct. Hung. 542.

49 A' Szerelem nem bűn = *Elegyes mulatság...*, i. m., 28v.

Unalomnak megszerzője! Rongáló ellenségem!
 Bánatomnak nevelője! időt vesztő vendégem!
 Katskaringós illatokkall gyötörsz, s kinzol engemet,
 Fehér és kék szín habokkal bosszontgatod szememet,
 Az éhségtől sokszor bélem mikor szorongattatik,
 Mindjárt midőn nem is vélem általad nagyítatik,
 Szűrt füstöknek fellegével nyelvemet érdeseléd
 Mellyet keserűn ereszt fel lassan égő kebeled,
 Ha meg lepi a' bú terhe másként vidám szívemet,
 Duplázod azt te egyszerre 's hátráltatod kedvemet
 Büdösséget adsz nyelvemnek, kis pokolbéli alak!
 Azért is ellenségemnek halálomig tartalak.⁵⁰

S megírja ennek boros változatát is:

Fék nélkül ereszti tündéres lelkét a'
 Szólló, forrtt szeszétől lángra gyúlt Poëta:
 És véle, a' már nem tartható gondolat'
 Tűz fantáziája fogat olyan tollat,
 A' mellynél fogva ő, vagy tsak az ő fennyen
 Járó képzelete, Ámorhoz reppenjen:
 'S ekkor akarhatja ellen is Sireni
 Dallal kezdi Ámort lantján idvezleni.
 Az alatt szívében a' hév szerelemnek
 Szikráiból ujjabb szerelmek teremnek:
 'S majd forró szívének érzését egy meleg
 Tsókba burkolván, a' Szűzekkel enyeleg.
 Majd a' szívet 's lelket el andalító váz-
 Tárgyak' teremtésén villámként tétováz.
 Majd a' Szerelemnek mézzel mázolt horog
 Vasába akasztott szépjére vigyorog.
 Szeret! 's szerelmébe szerelmet kever: 's be
 Plántálja édesded érzését a' versbe.
 Ne tsudálja tehát senki, hogy a' Mámor
 Leptte főből folyó versbe dúdol Ámor.⁵¹

50 A' pipához = *uo.*, 73v-74r. (A vers megjelent: SEBESTYÉN: *A' pipához*, vö. a Függelékben.)

51 A' bor szerelmesíti a' Poëtát = *Sebestyén Gábor egyes tárgyú költeményei, i. m.*, 14v-15r; *Törédék versek...*, *i. m.*, 7r.

Természetesen e szenvedélyeket az kapcsolja a szerelemhez, hogy ugyanúgy nem képes szabadulni tőle az ember. Miként egy rövid epigrammájában összefoglalja:

Sirkövemre ezt kell metszeni annyiszor
Valahányszor fér arra e' rövid sor:
Bor Bor Bor Bor
Bor Bor Bor Bor.⁵²

Olykor Csokonai anakreontikájára utal, amiként a klasszikus műveltséggel rendelkező olvasó és az egyszerűbb olvasó egyaránt megleli finom örömeit a vers-olvasásban. Ilyen példának okáért *A' Nepenthes fű* című költemény. Az utalást az *Odüsszeiára* nem feltétlenül érti minden olvasó, ráadásul Csokonai használta e helyet korábban az *Anakreoni Dalok*ban (ő meg is jegyzetelte), s ezt sem biztosan ismeri fel mindenki.⁵³ Ám nem is feltétlenül szükséges ez, hiszen a költemény a kulturális kontextus nélkül is tökéletesen érthető marad:

Barátom! tsak a' Nepenthes
Fűvel szűrtt borból hörpenthess,
Egyszeribe meg fosztatol
Minden bútól és bánattól.
A' Nepenthes fűről hiszik,
Hogy a' ki levéből iszik,
Annak komor szíve körül
Minden bánatot el törül.
Javaslom hát, ha szívednek
Fájdalmai fel élednek,
Hogy gyomrodba bánat közbe
Nepentheses bort öntözz be.⁵⁴

3) S az sem véletlen, hogy e költészetnek oly gyakori témája a világ önmagából való kifordulása. Ide tartoznak a vénasszonycsúfolók és egyéb asszonycsúfolók,

52 *A' nagy ivó testamentoma; Sebestyén Gábor Szemere Pálnak*, Pápa, 1826. jan. 19. = *Sebestyén Gábor vegyes költeményei 1826., i. m., 11r-v, itt: 11v.* (Megjelent: [SEBESTYÉN,] *Egy nagy ivó testamentoma*, vö. a Függelékben.)

53 Lásd [CSOKONAI VITÉZ Mihály,] *A' szamócza = Anakreoni dalok* Cs. VITÉZ M. által, Béts, Pichler Antal, 1803, 29. A jegyzet: 52. – OSZK M321.272:2 A vers kritikai kiadása a jegyzet elmellőzésével: CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Költemények 4: 1797–1799*, s. a. r. SZILÁGYI Ferenc, Bp., Akadémiai, 1994 (Csokonai Vitéz Mihály Összes Művei), 32. A vonatkozó hely: HOMÉROSZ, *Odüsszeia*, IV, 220. skk. (Devecseri fordításában „varázsos szer”).

54 *A' Nepenthes fű = Sebestyén Gábor vegyes tárgyú költeményei, i. m., 10r-v; Sebestyén Gábor vegyes költeményei 1826., i. m., 4v; Törédék versek..., i. m., 7v.*

melyek nagy számban fordulnak elő Sebestyénnél. Megjelenik klasszikus változatuk (az idős korban házasságra készülő asszonyról,⁵⁵ az egyedül hagyott vénylányról,⁵⁶ egy öreg test részletes és naturalisztikus leírása, azaz: a rútság ábrázolása⁵⁷), de vannak rövid élcelődések is. Utóbbira példa *A' Leányzó* című vers:

Mindenképp' tsak hasonló
Vagy a' Hóhoz Leányzó!
 Tested gyenge mint a' hó –
 Mejjed fehér mint a' hó –
 Szived tiszta mint a' hó –
 Enged olvad mint a' hó –
 Ah! de az ám a' nem jó,
 Hogy oly hideg mint a' hó –
Óh! tsak eben hasonló
Ne volnál jó Leányzó!⁵⁸

A szerelmi évődés különböző formái mellett nagy számban találhatunk kifordított laudációkat. 1810-ben Balog István számára készített olyanforma névnap-i köszöntést, melyben előbb dicsérte az ünnepeletet, majd elmondta ugyane versnek kifordított változatát. (Felkészült tudniillik arra az eshetőségre, ha Balog nem ad neki első verse után eleget enni-inni. Sajnos nincs helyünk e verset idézni, pedig érdemes volna.) Nyilván elő is adta ezeket a költeményeket e jeles alkalmakkor. Évtizedekkel később, 1843-ban Horváth Simonnak írott encomiasticum-paródiáját több változatban is ismerjük, s mivel sem a Magyar Tudományos Akadémián, sem az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött másolat nem autográf, s nem a Sebestyén-hagyatékkal hagyományozódtak, azt sejtethjük, hogy kéziratos formában terjedhetett.⁵⁹ Idézzük most e versek legközelebbjét, melyben 1810-ben Szedlák Jánost „köszönti”:

55 *A' vén Kata = Sebestyén Gábor vegyes költeményei 1826., i. m., 3v–4r; Töredék versek..., i. m., 9v–10r* Vagy: *Egy vén leányhoz = Elegyes múlttság..., i. m., 71r.*

56 *Borbála; Sebestyén Gábor Szemere Pálnak, Pápa, 1826. január 19. = Sebestyén Gábor vegyes költeményei 1826., i. m., 11r–v, itt: 11v.* (Megjelent: [SEBESTYÉN,] *Borbála*, vö. a Függelékben.)

57 *Festett kép[.] Egy tsúnya vén Leány le írása, Irtam Posonyban anno 1812 die 26 April = Elegyes múlttság..., i. m., 72r–v.*

58 *Sebestyén Gábor Szemere Pálnak, Pápa, 1826. január 19. = Sebestyén Gábor vegyes költeményei 1826., i. m., 11r–v, itt: 11v.* (Megjelent: [SEBESTYÉN,] *A' leányzó*, vö. a Függelékben.)

59 *Horváth Simon részire név napi köszönő Oct. 28án 1843. Sebestyén Gábor Veszpremi követ által, Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, Kézirattár, Ms 840/10. Másolata: Simon napi köszönő. Po'sonyban 1843^h 8^{uuu} 28^{uu} Sebestyén Gábor Veszpremi Követ által, OSZK Kt, Anal. 6587. 4. tétel.*

Gyöszte Músám bajuszodat hadd pederjem hegyesre
 És barna bakonpartodat hadd fessem bé veresre
 Öltözél fel maskarába és egy figurát tegyél
 Hogy mostan Szedlák napjába egy kis részt te is vegyél
 Mondgyad sok Szedlák napokat érhessen betegségbe
 Búba töltsse el azokat vagy szerentsétlenségbe
 Mondyad Szedlák János élyen mig a ló sárgát tojik
 És mig a Duna lent méjjen széles árkába fojik
 Mondyad lásson mint a vak ló és érezzen mint a holt
 Testét fedye oly koporso melyet Vulkánus koholt
 Mondyad szarok olyan szélest számára mint ide Pest
 Úgy egye ezt mint jó bélest vagy mint masolás rétest
 Űsse menkü egye fene egész háza népével
 Penészedyen meg mindene bűdös rántzos seggével,⁶⁰

Persze itt is csak sejthetjük a szórakoztató szándékot, illetve azt, hogy talán ezt egy multság alkalmával elő is adhatta, pontos információink nincsenek.

A fenti florilegiumból az látszik, hogy Sebestyén a közköltészet poétájaként olyan művészet részese lett, a) melynek a rendi költészethez hasonlóan meghatározott, mindennapi alkalmi voltak; b) melynek célja elsősorban a társasági szórakoztatás volt; c) s ahol igen különböző regiszterek keveredhettek össze. A közköltészet alanyiséga persze könnyedén fordulhatott az érzékenység poétikája felé, sőt – elsősorban szerelmi költészete révén – alapját képezhette egy később megjelenő élményköltészetnek. Erről egyszer még érdemes lesz szólnunk.

Függelék

Sebestyén Gábor nyomtatásban megjelent versei

SEBESTYÉN Gábor, *Rejtett szók = Zsebkönyv*, kiad. IGAZ Sámuel, Bécs, Pichler Antal, é. n. [1821], 302–304.

SEBESTYÉN Gábor, *Rejtett szók, Szép-literatúrai Ajándék a' Tudományos Gyűjteményhez*, 1821, 41–42.

SEBESTYÉN Gábor, *Rejtett vers, uo.*, 65.

SEBESTYÉN Gábor, *A' barátság' oltára, uo.*, 127–128.

SEBESTYÉN Gábor, *Isten. Világ. Ember, Szép-literatúrai Ajándék a' Tudományos Gyűjteményhez*, 1822, 53–54.

60 *Szedlák János Napi köszöntővers. Posonyban anno 1810 = Elegyes multság... i. m., 9v.*

- SEBESTYÉN Gábor, *A' nőtelenekhez*, Szép-literatúrai Ajándék a' Tudományos Gyűjteményhez, 1823, 26–27.
- SEBESTYÉN Gábor, *Rejtett szó, és találós mese*, *uo.*, 63.
- SEBESTYÉN Gábor, *Egy kis asszonyhoz*, *uo.*, 79–80.
- SEBESTYÉN Gábor, *A' békétlen iejú [!]*, *uo.*, 173–174.
- [SEBESTYÉN Gábor,] *A' Magyarokhoz. Ország Gyűléskor Posonyban 1811.*, *uo.*, 174–175.
- SEBESTYÉN Gábor, *A' pipához*, *uo.*, 175–176.
- SEBESTYÉN Gábor, *Néhai Trattner János Tamás barátom' halálakor*, Szép-literatúrai Ajándék a' Tudományos Gyűjteményhez, 1824, 129.
- [SEBESTYÉN Gábor,] *A' tükör*, Szép-literatúrai Ajándék a' Tudományos Gyűjteményhez, 1825, 109.
- [SEBESTYÉN Gábor,] *Borbála*, *uo.*
- [SEBESTYÉN Gábor,] *A' leányzó*, *uo.*
- [SEBESTYÉN Gábor,] *Egy nagy ivó' testamentoma*, *uo.*, 110.
- SEBESTYÉN Gábor, *Bandi cigány*, Koszorú: Szépliteratúrai Ajándék a' Tudományos Gyűjteményhez, 1830, 38.
- SEBESTYÉN Gábor, *A sírban*, *uo.*, 38–39.
- SEBESTYÉN Gábor, *A' tükör*, *uo.*, 39.
- SEBESTYÉN Gábor, *Nem szeretek*, *uo.*, 40.
- SEBESTYÉN Gábor, *A' váró leány*, *uo.*, 40–41.
- SEBESTYÉN Gábor, *Egy kis asszony sírkövébe*, *uo.*, 41–42.
- SEBESTYÉN Gábor, *Emlék könyvbe*, *uo.*, 42.
- SEBESTYÉN Gábor, *Tökfejű*, *uo.*, 42.

Prózai szövege

- SEBESTYÉN Gábor, *A' Velentzei Politzia*, Szép-literatúrai Ajándék a' Tudományos Gyűjteményhez, 1821, 126–127.